

MODELE ORGANIZAȚIONALE / FORME JURIDICE

Puncte-cheie pentru sesiunile de instruire introductivă:

Alfa și Omega oricărei inițiative de energie comunitară: modelele prin care dorim să ne organizăm și să pregătim implementarea Comunităților Energetice.

Mesaje cheie:

- Comunitatea pe primul loc, forma juridică apoi - Există diferite modele organizaționale din care se poate alege, în funcție de contextul fiecărei țări sau de oportunitățile oferite de legislație.
- Legislația locală este crucială - Fiecare model organizațional implică diferite contribuții ale membrilor și ale Consiliului de Administrație. Cu toții ar trebui să decidă periodic (la fiecare Adunare Generală), cât timp și cât efort pot investi în comunitate.
- Este nevoie de un statut bine elaborat pentru a asigura beneficii locale.

Care model organizațional este cel mai potrivit?

- Depinde de ceea ce doriți să realizați, cine este implicat, de amploarea proiectului, de modul în care intenționați să operați și de legislația locală.
- Este nevoie de o formă juridică pentru a implementa proiectul? Dacă nu, luați în considerare o soluție mai simplă, cum ar fi un grup de clienți activi (autoconsumatori colectivi), care nu necesită înființarea unei entități juridice.

Cele mai populare forme juridice

- Cooperativele - primii pionieri în Italia, SUA, Germania, care au furnizat energie electrică și au răspândit noile tehnologii prin rețeaua publică.
- Asociațiile - cea mai flexibilă formă (de ex., noile Comunități Energetice înființate în Austria).
- Formele juridice non-profit - abordare de tip business; proprietatea comună poate ridica probleme, deoarece există proprietari sau acționari în loc de membri.

Materiale esențiale de formare

Acest subiect ar trebui abordat ca o parte interactivă de colectare a informațiilor. Fiecare comunitate va avea propria formă juridică, în funcție de posibilitățile legislative. Merită subliniat că nu există o formă juridică „corectă” sau „greșită”; este important să încurajăm liderii comunităților să își ghideze membrii în definirea propriilor cadre de funcționare și în alegerea formei juridice care se potrivește cel mai bine circumstanțelor și posibilităților lor.

Mesaje cheie:

- Mai întâi construiți comunitatea, apoi alegeți forma juridică.
 - Începeți prin a clarifica viziunea comună, rolurile și așteptările. Odată ce comunitatea este formată, puteți selecta forma juridică ce susține cel mai bine modelul organizațional ales și respectă cerințele legale naționale.
 - Forma juridică stabilește cadrul, nu spiritul. Forma juridică definește aspecte esențiale: proprietatea, guvernanta, răspunderea și modul de distribuire a beneficiilor. Indiferent de modelul ales, puteți integra principii solide de cooperare și beneficii comunitare (de ex. principiile ICA și reguli locale de bună guvernanta) direct în statut sau în documentele de înființare.
- După ce comunitatea este stabilită, se poate alege forma juridică - cerințele legale trebuie respectate.

- Forma juridică definește un cadru esențial - puteți respecta principiile ICA (și alte principii locale de bună guvernare) în statutul sau documentul de înființare al entității juridice.

Posibili participanți la comunitate:

- Cetățeni
- Autorități locale
- IMM-uri
- Politicieni.

Posibile roluri în cadrul comunității:

- Investitor
- Consumator
- Multiplicator
- Prosumer sau Producător.

Avantaje și dezavantaje ale fiecărei forme juridice locale, cerințe și condiții de funcționare, cu accent pe procesul decizional

- Cooperative
- Asociații
- Forme juridice non-profit.

Ce model organizațional este cel mai potrivit? Depinde de ceea ce doriți să realizați, de amploarea proiectului, de legislația locală. Gândiți-vă bine. Este neapărat necesară forma juridică pentru proiect? Luați în considerare clienții activi (modelul de autoconsum colectiv), care nu necesită o formă juridică.

Cooperative

- Avantaje și dezavantaje - atunci când membrii sunt persoane fizice, este dificil de gestionat, deoarece trebuie să dezvoltați comunitatea și să implementați proiectul în paralel. Totuși, este cea mai democratică dintre toate formele juridice. Membrii sunt în principal cetățeni, doar anumite procente de entități juridice pot adera ca membri. Verificați procentul permis în legislația civilă. Este ușor de aderat sau de retras, însă această formă juridică necesită contribuție personală din partea membrilor (nu doar din partea Consiliului de Administrație).

Notă: membrii și liderii cooperativelor sunt uneori percepuți ca „hipioți verzi radicali” sau „comuniști moderni”. Aceste zvonuri și opinii negative trebuie abordate, iar forma juridică trebuie apărută în fața acestor prejudecăți.

Asociații

- Avantaje și dezavantaje - cea mai flexibilă formă juridică, persoane fizice și juridice pot adera ca membri fără nicio limitare. Statutul și regulamentele organizaționale și operaționale pot fi revizuite ori de câte ori este necesar, pe baza deciziilor Adunării Generale, în funcție de nevoile și obiectivele comunității. Este dificil însă să obțină împrumuturi sau alte forme de sprijin financiar pentru implementări de amploare.

Companii non-profit (GMBH / Ltd)

- Avantaje și dezavantaje - cel mai ușor de înființat, dar cel mai dificil de deschis către membri privați, deoarece include doar proprietari sau acționari. Acest lucru poate îngreuna procesul decizional, iar proprietarii trebuie să își reglementeze propriile proceduri astfel încât să integreze deciziile comunității în mecanismele lor interne. Important: este nevoie de capital social pentru înființarea companiei! Administrațiile publice locale și IMM-urile tind să colaboreze mai bine cu companiile non-profit, deoarece cunosc acest model, iar reglementările sunt mai familiare pentru ele decât în cazul celorlalte două forme juridice.

Category	Co-operative	Association	Non-profit company / GMBH / LTD.
Governance – Who controls it?	The members.	The members, based on rules in the statute.	Owners / shareholders
Good for?	Citizen-driven ECs, fairness, democracy, shared decisions.	If you are just starting out or doing awareness work; small pilot projects.	Complex, capital-heavy renewable projects.
How democratic is it?	Most democratic model – one member = one vote . Based on ICA coop principles ensuring voice, participation, and accountability.	Most flexible model in terms of internal rules, governance, and operations.	Business-like, less “community”.
Who can join? And how easy?	Mostly citizens; companies can join up to a limit. Easy to join.	Open and flexible; depends on statute. Easy to join.	Owners/investors, not regular “members.” Harder to join.
What laws apply?	Cooperative law	Civil law	Company law + civil law
Money / capital needs?	Low-entry barriers	Low requirements	Needs starting capital
Possible challenges	Negative historic connotation in the CEE-SEE region.	Depends heavily on internal rules.	Less community-driven

Bune practici din diferite Comunități Energetice sau din diferite țări, incluzând activitățile și membrii acestora - prezentați bune practici din România pentru fiecare formă juridică, dacă există. Dacă nu, puteți folosi exemplele de mai jos, din Germania și Austria:

- BEG Freising - Cooperativă
 - o Producție locală de energie verde (solar și eolian), încălzire și e-mobilitate → deținută 100% de cetățeni din 2012
 - o Membri: 1873 persoane fizice + 267 alte entități
- Green Energy Pottendorf - Asociație
 - o Partajare locală de energie între membrii prosumatori și membrii consumatori pe joasă tensiune
 - o Membri: 29
- Energy With Spirit - GMBH
 - o Producție de electricitate verde pentru grupuri sociale vulnerabile
 - o Consorțiu: 11 parteneri (femei) provenind din economie, știință și cercetare, precum și din sectorul protestant-diaconal!

Întrebați participanții ce opțiuni ar alege pentru propria lor (viitoare) Comunitate Energetică sau inițiativă CE - aprofundați de ce ar alege acea formă juridică și cu ce tip de membri își imaginează comunitatea.

Orientări esențiale:

- Surse excelente pentru învățare: materiale de formare pentru facilitarea grupurilor, resurse despre dezvoltarea de comunități, ghiduri de comunicare și cooperare.
- În introducere, încercați să grupați participanții în funcție de background-ul lor: cetățeni/ activiști, reprezentanți ai municipalităților, agenții/ organizații de facilitare, autorități de reglementare.
- Provocări posibile pe parcurs
 - o Aspecte personale: participanți dominanți sau care monopolizează discuția
 - o Lipsa unui „dicționar comun”: vocabularul experților, care îngreunează înțelegerea reciprocă.
- Mențineți cadrul workshopului: respectarea timpului, echilibrul între participanți.

Studii de caz:

Adăugați mai multe exemple pentru toate formele juridice din România, dintre care participanții să poată alege:

- Cooperative
 - o Primii pionieri din Italia - énostra, SUA - Riverland Energy Cooperative, Germania - Schöna - cooperative de utilități, Franța - Enercoop, Marea Britanie - Co-operative Energy
- Asociații
 - o Noile Comunități Energetice înființate în Austria - Green Energy Pottendorf - în slide
 - o Energy Efficient Wekerle - Ungaria - fondată de 16 familii prin achiziționarea unei camere de termoviziune pentru a scana casele vechi de 100 ani, înainte de izolarea lor sau înlocuirea ferestrelor. Servicii de eficiență energetică, educație, transfer de cunoștințe.
- Forme juridice non-profit
 - o Energy with Spirit, Austria - în slide
 - o KESZ not-for-profit Ltd (CESCO - Community Energy Service Company), Ungaria - instalații fotovoltaice pentru autoconsum în clădiri cu servicii importante pentru comunitate: centru de incubare culturală, centru de sănătate mintală, atelier de sticlă, sistem hibrid de încălzire a apei pe o clădire multifamilială, facilitare Comunități Energetice.